

برای عبادتی که ما انجام می‌دهیم، یک ظاهر و یک باطن وجود دارد. ظاهر عبادات ما شامل همین آداب ظاهری است که احکام شرعی خوانده می‌شود. اگر این ظاهر مدنظر شرع رعایت نشود، اصطلاحاً گفته می‌شود که این عبادت مثلاً این نماز، صحیح نیست، اما کمال باطن و روح عبادت، شرط تأثیرگذاری و قبولی عمل‌های ماست.

در روایت معروفی از پیامبر اکرم (ص) آمده است: **أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ الْعَبْدُ الصَّلَاةَ فَإِنْ قِيلَ قَبِلَ قِيلَ مَا سَواها وَإِنْ رُدَّتْ رُدَّتْ مَا سَواها**؛ اولین چیزی که از بنده بازخواست می‌شود، نماز است. اگر نماز پذیرفته شود، دیگر اعمال نیز قبول می‌شود و اگر نماز قابل قبول نباشد وردشود، سایر اعمال هم رد می‌شود. در این تعبیر، صحبت از باطن نماز است، آنجا که تأثیرگذاری نماز آغاز می‌شود و همین تأثیرگذاری، موجب پذیرش سایر اعمال می‌شود، تعبیری که در این روایت در مورد نماز به کار می‌رود. تعبیر قبول است و نه صحت و این تعبیر همان طور که بیان کردیم، در مورد روح و باطن عبادات و نماز است.

به عبارت دیگر عبادت و تکلیف دارای سه وجود است: سه واقعیت برای عبودیت خداوند ملحوظ شده است: نخست «حکم...» است. آن عرصه حکم و دستوری که از جانب خداوند متعال برای عبادت صادر شده، وجود اولیه آن است. وجود دوم عبادت، عمل و آداب خاصی است که انسان برای عبادت کردن انجام می‌دهد. وجود سوم عبادت که مهم‌ترین بخش آن است، درک حکمت و باطن عبادت است. اصل بندگی، انجام دستورات خداوند همراه با درک حکمت آن است که اگر تحقق پیدا نکند، درواقع عبادت فرد پذیرفته نمی‌شود. در تمام دستورات الهی چه انجام تکالیف و چه ترک فعل حرام، علاوه بر بخش ظاهری آن، یک بخش باطنی نیز وجود دارد که موجب اتصال و ارتباط قوی بین انسان و ذات مقدس پروردگار می‌شود. اهمیت عبادت وابسته به باطن و حکمت عبادت است؛ به طور مثال اقامه نماز، وجود اولیه عبادت یعنی «حکم...» است و انجام آداب و حرکت نماز مانند تشهد، رکوع و سجده، بخش ظاهری نماز است اما مهم‌ترین بخش نماز که حکمت آن است، باطن نماز است که نمازگزار را به خدا وصل می‌کند؛ اینکه شما تا چه میزان با خدا ارتباط می‌گیرید، حکمت و باطن نماز را تعیین می‌کند و اصل در عبادات، برقراری همین ارتباط با خداست، چیزی که انسان برای رشد و کمال به آن نیاز دارد و درواقع عبادت می‌خواهد زمینه آن را فراهم کند، برای همین اگر عبادت به این کمال نرسد، هرچند از نظر ظاهری صحیح واقع شود، مورد پذیرش و قبول خداوند نیست.

از حضرت رسول (ص) منقول است که «دو نفر از امت من به نماز می‌ایستند، درحالی که رکوع و سجودشان یکی است و حال آنکه میان نماز آن‌ها مثل مابین زمین و آسمان فاصله است».

و باز در مورد نماز مقبول که نمازی است که انسان در آن توجه به غیر خدا نداشته باشد، فرمودند: «کسی که دو رکعت نماز به جا آورد و در آن به چیزی از دنیا متوجه نشود، خدای تعالی گناهان او را می‌آمرزد». و در روایت تأثیرگذاری فرمودند: «بعضی نمازها قبول می‌شود، نصفش یا ثلثش یا ربعش یا خمسش. تا عشرش. و بعضی نمازها چون جامه کهنه پیچیده می‌شود و به روی صاحب زده می‌شود و از نماز تو مال تو نیست، مگر آنکه با قلبت اقبال به آن کنی». و همچنین حضرت امام باقر(ع) فرمودند: «رسول خدا فرمود وقتی بنده مؤمن به نماز بایستد، خدای تعالی نظر به سوی او کند -یا فرمودند خدای تعالی اقبال به او کند- حتی منصرف شود و رحمت از بالای سرش، سایه بر او افکند و ملائکه فروگیرند اطراف و جوانب او را تا فاق آسمان و خدای تعالی ملکی را موکل او کند که بایستد بالای سر او و بگوید: ای نمازگزار! اگر بدانی کی نظر می‌کند به سوی تو و با کی مناجات می‌کنی، توجه به جایی نمی‌کنی و از موضعت جدا نمی‌شوی هرگز».

این روایات بر همین مطلب دلالت دارد که این رابطه قلبی و توجه و ارتباط با خدا، هدف و حکمت اصلی عبادت و موجب پذیرش و قبولی عمل است و بدون آن، اعمال ما اگرچه صورت ظاهری‌شان درست باشد، موجب دوری ما از منکرات نشده، پذیرفته نمی‌شوند.

برگرفته از خطبه‌های نماز جمعه مشهد

تنظیم: حجت الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

حضرت زهرا(س)

سخن گفتن از یگانه بانوی اسلام، بحث تازه‌ای نیست و تاکنون نویسندگان و محققان زیادی درباره سیره ایشان آثاری را ارائه کرده‌اند، اما امتیاز کتاب ارزشمند «الزهر» اهداف موافق نتایج، به این است که نویسنده فرزانه آن تلاش کرده است به ابعاد جدیدی از شخصیت برجسته حضرت زهرا(س)، علت توجه ویژه اسلام به مظلومیت، و پاره‌ای از روایات نامعتبر در شأن ایشان اشاره کند.

این کتاب دربردارنده سخنرانی‌های ارزشمند مجاهد شهید، آیت‌ا... سیدمحمدباقر حکیم، در مناسبت‌های مختلف است که با تلاش مرتضی نعیم الموسوی، تدوین و تنظیم شده است و در سال ۲۰۰۶ میلادی برابر با ۱۳۸۵ هجری شمسی مؤسسه تراث الشهدایحکیم به صورت کتاب چاپش کرد. اما امتیاز کتاب ارزشمند حاضر به این است که نویسنده فرزانه آن، مجاهد شهید آیت‌ا... سیدمحمدباقر حکیم، تلاش کرده است به ابعاد جدیدی از شخصیت برجسته و نقش ماندگار حضرت زهرا(س) بپردازد.

● امتیازات کتاب عبارتند از:

- ۱- محتوای پر مغز، عمیق و همراه با استدلال‌های محکم و روشن با استناد به آیات قرآن، احادیث نبوی و سخنان گهربار ائمه اطهار(ع)؛
- ۲- شرح ابعاد شخصیت حضرت زهرا(س) و ارکان جامعه اسلامی؛
- ۳- بیان چارچوب‌های فکری، شرعی، سیاسی و اخلاقی نهضت زهرا(س)، بدون اطاله کلام در روایت تاریخ یا شرح رویدادها؛
- ۴- تلاش مؤلف برای گسترش نگاه درست به اتفاقات پس از پیامبر اکرم (ص)، موضوع فدک و ماجرای حمله به بیت فاطمه(س)؛
- ۵- تبیین نقش و تأثیر حضرت زهرا(س) بر رویدادهای پس از رسول ا... (ص)؛
- ۶- بهره‌گیری از قلمی شیوا و روان و نثری به دور از پیچیدگی، درباره آیت‌ا... شهید حکیم باید گفت؛ ایشان یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌های علمی و سیاسی نه تنها در عراق و درمیان شیعیان، بلکه در همه کشورهای اسلامی است که با تلاش‌های علمی و سیاسی خود، گام‌های ارزشمندی را در مبارزه با حزب بعث حاکم در عراق، برداشت. این عالم ربانی علاوه بر تدریس و ایراد سخنرانی در مناسبت‌های مختلف، آثار و تألیفات ارزشمندی را در جهت تبلیغ و ترویج فرهنگ قرآن و اهل بیت(ع) از خود به یادگار گذاشته است. این عالم بزرگوار پس از عمری تلاش برای گسترش بیداری میان مردم عراق و مبارزه با رژیم بعث، در اول رجب سال ۱۴۲۴ هجری قمری برابر با هفتم شهریور ۱۳۸۲ هجری شمسی پس از اقامه نماز جمعه در یک حادثه بمب‌گذاری، در جوار مرقد مطهر امام علی(ع) به شهادت رسید.

● پرشی از کتاب:

اهل بیت(ع)، نقطه عطفی در مسیر حرکت اسلام و امت اسلامی و بیاناتگر طرح و برنامه رسالت پیامبر خاتم هستند، به همین دلیل قرآن کریم با تأکید بر ارزش و جایگاه والای این گروه می‌فرماید:

«إِنَّمَا يَرِيْدُ... لِيُذْهِبَ عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يَطْهَرَكُمْ تَطْهِيراً»؛ خداوند می‌خواهد گناه و پلیدی را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً پاک و طاهرتان سازد، و «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى»؛ بگو من از شما پاداشی جز مودت نزدیکیانم نمی‌خواهم».

آیات شریفه دیگری نیز وجود دارد که محققان، آن را مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند. افزون بر آن، روایات فراوانی به نقل از پیامبر اکرم در زمینه شناساندن اهل بیت و نقش آنان بیان شده است.

در دهه فاطمیه چگونه یک روزه جمع‌وجور آبارتمانی برگزار کنیم؟

این خانه با نور روزه روشن است

و هنوز هم با وجود بزرگ شدن هیئات و دسته‌های عزاداری، زنان ایرانی میراث‌دار این سنت حسنه روزه‌های کوچک خانگی هستند. ایام فاطمیه است؛ هستند افرادی که با وجود علاقه به این سنت مبارک، به دلیل کمبود امکانات و نداشتن فضای مناسب و آبارتمانی شدن زندگی‌ها، برای برگزاری روزه و مجلس عزاء مشکلاتی روبه‌رو هستند. در ادامه چگونگی برگزاری یک محفل خودمانی را با هم مرور می‌کنیم.

حمیده‌ذاکری خانه حضرت زهرا(س) نخستین خانه‌ای بود که در آن مجلس روزه اهل بیت(ع) برگزار شد. روایات متعددی داریم که جبرئیل در خانه سرور زنان عالم(ع) بر پیامبر اکرم(ص) نازل شد و حتی به ذکر مصیبت حضرت سیدالشهدا(ع) پرداخت؛ خانه‌ای که پس از شهادت صد بقیه طاهره(ع)، محزون‌ترین بیت در زمین و آسمان‌ها بود و ذکر مصیبت این بانوی بزرگوار در آن برقرار بود، سنت روزه از این خانه به یادگار مانده است؛ سنتی که در خانه‌های ایرانی هم ریشه دارد

● حواستان به حق همسایگی باشد!

وقتی در آبارتمان زندگی می‌کنیم، دیگر نمی‌توانیم به روش «چاردیواری، اختیاری» عمل کنیم؛ به خصوص در مورد برگزاری مجلس روزه و انجام عمل خیر؛ برای همین می‌توان گفت نخستین اقدام برای برگزاری روزه خانگی در آبارتمان، کسب رضایت اهالی ساختمان است. اطلاع‌رسانی به همسایگان و اطلاع از رضایت آن‌ها، هم موجب رعایت حق الناس می‌شود و هم به نوعی دعوت به مشارکت در این امر مبارک را به دنبال دارد. اگر فضای واحدها، برای تجمع همه ساکنان آبارتمان کافی نیست، پیشنهاد می‌شود از فضای پارکینگ استفاده کنید؛ البته با جلب موافقت و رضایت همه ساکنان واحدها. معمولاً سروصدای پارکینگ به داخل واحدها، کمتر سرایت می‌کند.

● برای اهل خانه روزه برگزار کنید

هستند افرادی که دوست دارند روزه خانگی برگزار کنند اما وسعت کم خانه در ذهنشان مانعی برای انجام این امر است. در بخشی از وصیت‌نامه آیت‌ا... قاضی درباره برگزاری روزه خانگی آمده است: «در عزاداری و زیارت حضرت سیدالشهدا(ع) مسامحه ننمایند، روزه خانگی ولو دو سه نفر باشد، اسباب گشایش امورات و اگر هفتگی هم نشد دهه اول محرم ترک نشود». این توصیه به ما یادآوری می‌کند که می‌توانیم در خانه کوچک خود محفلی خودمانی با اعضای خانواده یا حضور یکی و دو نفر از اقوام برگزار کنیم و در ثواب این امر شریک باشیم.

● روزه خانگی فقط مختص مناسبت‌ها نیست

همین ابتدای کلام خدمتتان عرض کنیم که روزه خانگی فقط مخصوص ایام عزاداری نیست و با توجه به سیره ائمه و همچنین سیره علما، خوب است که چراغ روزه در طول سال، هرازگاهی در خانه‌هایمان روشن باشد. در روایات آمده است در دوران بنی عباس به دلیل خفقان حکومت، ائمه معصوم(ع) نمی‌توانستند مجلس سوگوار سیدالشهدا را به شکل علنی برگزار کنند. اما هر کسی، هر شاعری، مداح و روزه‌خوانی وقتی به خانه امام صادق(ع) می‌آمد، حضرت بلافاصله می‌فرمودند: پرده‌ای برزنید! آن‌گاه بانوان حرم پشت پرده و آقایان طرف دیگری می‌نشستند و برای اهل بیت(ع) روزه می‌خواندند و گریه می‌کردند.

● روزه را برای خدا و ساده برگزار کنید!

یادتان باشد مهم‌ترین وسایل برگزاری یک روزه خانگی، توفیق، اخلاص، سادگی و بی‌تکلف بودن آن است. مرحوم آیت‌ا... شیخ محمد غروی اصفهانی پنجشنبه‌ها در خانه‌اش روزه برگزار می‌کرد و خودش کش‌های مهمانان را جفت می‌کرد و جای می‌ریخت و پذیرایی می‌کرد. اگر مشکلات مالی زیاد است، تاجایی که می‌توانید، پذیرایی را ساده بگیرید و هزینه‌های جانبی را مدیریت کنید. مثلاً اگر برای مداح و سخنران حتماً باید آژانس بگیرید، از یک دوست بخواهید در رفت و آمدها با شما همراهی کند.

با صدقه و صلہ رحم، گناهانتان را پاک و خودتان را محبوب پروردگارتان کنید.
تصنیف غرالحکم و دررالکلم، ص ۳۹۵، ح ۹۱۵۲

خوردن برای زیستن و ذکر کردن است!

دیدگاه مصومین(ع) درباره اهمیت قرائت قرآن در زندگی

جسمانی نیز یکی از نکات مهمی است که مصومان ما بارها در احادیث مختلف راجع به آن صحبت کرده‌اند. پرخوری یکی از عادات که ضررهای بسیاری برای بدن انسان دارد. امام رضا(ع) در حدیثی در این باره می‌فرماید: «بدن همانند زمین پاک و آماده برای زراعت است که اگر درآبادانی و آب‌دهی به آن مراقبت

خوردن، فکر کنی و این کار خوشمزه و باحال را به یک استرس تبدیل کنی؟». او با شعار «بخور، هیچی نمی‌شه!» دچار اضافه وزن شده بود و با بیماری قند و فشارخون دست و پنجه نرم می‌کرد.

دین مبین اسلام، برای همه ابعاد زندگی و وجود انسان برنامه و راهنمایی دارد. سلامت

نیافرزنوبدی‌ابی کار که می‌شد، مستقیم به سراغ اولین سوپری که نزدیکش بود، می‌رفت. خریدن خوراکی‌های جدید و رنگارنگ برایش یک نوع تفریح محسوب می‌شد. کاری هم نداشت که در آن لحظه گرسنه است یا نه؛ خوردن برایش لذت داشت و استرسش را کم می‌کرد. خوردن قهوه و کیک کنارش در کافه‌ها، رفتن به رستوران‌ها و فست‌فودها خوردن غذاهای چرب با نوشابه کنارش، جای و باقلوای عصرانه و شام پولویی شبانه، جزو شیرین‌ترین کارهایی بود که در روز انجام می‌داد. به قول خودش: «مگر دنیا چند روز است که قرار باشد برای چیز ساده‌ای مثل

شود، به گونه‌ای که آب، نه بیشتر از نیاز به آن برسد تا آن را غرق کند و نه از اندازه کمتر باشد تا آن را به خشکی گرفتار سازد. آبادانی‌اش استمرار می‌یابد و خرمی‌اش بیشتر می‌شود و کشت آن برکت می‌یابد اما اگر از آن غفلت شود، به تباهی می‌گراید و علف هرز در آن می‌روید. بدن چنین حکایتی دارد و تدبیر آن در خوراک و نوشیدنی، چنین است. سامان و سلامت می‌یابد و عاقبت در آن، ریشه می‌گسترند. بنگر که چه چیز با تو و با معدنات سازگار است و تن تو با چه چیز نیرو می‌گیرد و چه خوردنی و نوشیدنی برای بدنت سالم‌تر است، همان را برای خویش مقرر بدار و خوراک خود گیر!».